GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 194. *Duminecă 1 (13) Septemvre.* **1885.**

Braşovŭ, 31 Augustŭ (12 Sept.) 1885.

Unulŭ din ḍiarele maghiare pestane propunea din incidentulŭ proclamaţiei cunoscute sĕ se întroducă pentru Ardélŭ statariulŭ, căcĭ toţĭ preoţii românĭ s'ar fi conjuratŭ în contra statului. Se vede că autorităţile administrative şi judecătorescĭ din judeţulŭ Alba-Iuliei cetindŭ articululŭ amintitei foi, nicĭ n'au aşteptatŭ sĕ le viă mai ânteiu înalta poruncă dela Peşta, ci au şi întrodusŭ de faptŭ statariulŭ prigonindŭ pe Românii cu carte şi mai alesŭ pe preoţii românĭ într'unŭ modŭ ne maĭ pomenitŭ.

Nicĭ nu s'a mai pomenitŭ întrunŭ statŭ constituţionalŭ ca preoţĭ onorabilĭ sĕ fiă târîţĭ la închisóre cu gendarmii ca nisce jăfuitorĭ şi făcători de rele. Acestŭ straniu şi durerosŭ spectaculŭ şi l'au reservatŭ a ni'lŭ dă ómenii „culturei maghiare“ din Alba-Iulia.

Dér sĕ lăsămŭ sĕ vorbéscă o corespondenţă ce-o primimŭ dela Alba-Iulia şi pe care pentru însemnătatea ei o publicămŭ în fruntea foii. Eată-o:

Precum v'am încunoşciinţatŭ Sâmbătă în 5 a. c. s'au începutŭ în jurulŭ Alba-Iuliei şi în 6 s'au continuatŭ în Alba-Iulia perchisiţiunile domicilare într'o formă, ca şi când ar fi ţéra în celŭ mai mare periculŭ. Nu au rĕmasŭ cruţaţĭ de acea cercetare decât „inteligenţii“ ḍişĭ „românĭ“ înscrişĭ la Kultur-Egylet, ba chiar şi unui fostŭ oficerŭ c. r. de naţionalitate germanŭ i s'a făcutŭ onórea de a-i cercetá şi lui casa după proclamaţia din Ploiescĭ. Pe parochulŭ Stoianŭ din Órda de susŭ l'au pusŭ pe piciorŭ liberŭ, însĕ în 9 Septemvre pe înserate au adusŭ cu gendarmii pe st. parochŭ Ales. Dobresculŭ din Enegu (Hening) în arestulŭ tribunalului din locŭ.*) Mare scârbă a produsŭ şi produce în poporaţiune o urmărire ca acésta. Arestările se facŭ mai multŭ în batjocura clerului românescŭ, spre a glorificá atitudinea de puţină inimă a celorŭ din Blaşiu. Unde în lume se mai potŭ batjocurì preoţii ca în acestŭ comitatŭ, în care unŭ Metropolitŭ românŭ îşĭ are reşedinţa?

De mulţĭ anĭ ómenii noştri se căciulescŭ înaintea ómenilorŭ dela putere, apoi urmarea nu a putut fi decâtŭ urgia ce o vedemŭ cu ochii. Cei cu intrigele potŭ acum sĕ se convingă că numai ura nutrită între fraţĭ a pututŭ aduce lucrulŭ la atâta cutezanţă a asupritorilorŭ, carĭ înaintea lumei voescŭ a se arătá liberalĭ, éră acasă maltratéză şi batjocurescŭ pe Românĭ.

Lorŭ li ertatŭ a se închiná lui Kossuth pe faţă cu sbierăturĭ şi în alaiu, éră pe Românĭ îi bagă în temniţă fără nicĭ o vină numai pentru cuvêntulŭ, că li-s'a trimisŭ de undeva din chiar seninŭ cu poşta o proclamaţiă órecare. Este acésta stare legale? Este admisibilŭ ca Clujenii sĕ se închine lui Kossuth fără a fi pedepsiţĭ? Décă tribunalulŭ specialŭ din Têrgulŭ Mureşului are ochĭ pentru o proclamaţiă străină de noi apoi cu totŭ dreptulŭ ceremŭ ca sĕ-şĭ întórcă privirea şi asupra celorŭ ce se închină revoluţiunarului Kossuth — căcĭ la din contră înaintea lumei şi a lui D-ḍeu declarămŭ, că în acéstă ţéră dreptate nu esistă, ci legile se folosescŭ numai spre asuprirea nóstră.

Astfelŭ de procedere a judecătorielorŭ ar fi aptă a subminá respectulŭ cătră lege şi a întări în inimile celorŭ asupriţĭ aceea convingere, cumcă *politica militantă s'a vêrîtŭ chiar şi în sanctuariulŭ justiţiei.* Acéstă părere este cu atâtŭ mai motivată, cu câtŭ mai în tóte ḍilele auḍimŭ şi pe la judecătorii aruncându-se cele mai urîte epitete în faţa orĭ cărui Românŭ. ba la oficiulŭ cărţii funduare din A. Iulia batjocurile faţă de plugarii românĭ sunt de ne mai suferitŭ. Aci ura naţională îşĭ arată colţii, şi treaba a ajunsŭ păn'acolo, ca unŭ jude de tribunalŭ d. Zs. ca membru alŭ Kultur-egyletului se facă şi perigrinagiu la adunarea generală din Clujiu însoţitŭ de câţîva Armenĭ şi Jidanĭ.

Rele simptome, şi totuşĭ noi sĕ fimŭ linisciţĭ şi sĕ nu ne plângemŭ! Décă ḍiarele maghiare ţinŭ susŭ şi tare că poporulŭ nostru e blândŭ şi bunŭ, de ce'lŭ batjocurescŭ ei în modŭ atâtŭ de brutalŭ? căcĭ epitetele de „bou“, „hoţŭ“ şi altele împroşcate omului în faţă în decursulŭ unei afacerĭ judecătorescĭ nicĭdecum nu potŭ îndulcì inimele supuşilorŭ cu atâtŭ mai puţinŭ a unui poporŭ consciu de demnitatea sa.

Se înşélă Maghiarii când socotescŭ, că poporulŭ românŭ nu simte nedreptăţile ce i se facŭ în aşa mare mĕsură, şi tare pĕcătuescŭ când numescŭ pe cărturarii românĭ agitatorĭ. Mai marĭ agitatorĭ nu trebue de cum suntŭ organele puterei însăşi şi renegaţii cei mulţĭ, ce vênéză numai interesele lorŭ proprii, carĭ nu şi le potŭ satisface decâtŭ nutrindŭ ura între Ungurĭ şi Românĭ.

Sĕ veḍĭ pe aici pe la noi câte unŭ jidovaşŭ, păna mai erĭ perciunatŭ, séu câte unŭ armenuţŭ obrasnicŭ ce rolŭ jócă în societatea maghiară dândŭ tonulŭ şovinistŭ încâtŭ îţĭ vine a compătimì pre cei de viţă maghiară, carĭ se lasă a fi conduşĭ de câte o bazaconiă de acestea. O adevĕrată comediă se face astăḍĭ cu patriotismulŭ şi cei mai periculoşĭ aḍĭ suntŭ onoraţĭ şi ca „jo hazafi“ protejaţĭ.

Unde au începutŭ lucrurile pre acésta cale, acolo, cu mare durere trebue sĕ-o spunŭ, e puţină speranţă de o desmetecire şi nefericită ţéră este aceea unde poporulŭ muncitorŭ este urgisitŭ aşa ca la noi, şi unde pentru bunăstarea lui nimicŭ nu se face, ci prin abusurile puterei precum şi prin mulţimea cârciumelorŭ se demoraliséză şi se surpă temelia lui, ne mai amintindŭ desele licitaţiunĭ de moşii ale plugarilorŭ românĭ pentru micĭ restănţii de dare, ce se urméză neîntreruptŭ cu o fatală rêvnă....

*) Precum aflarămŭ aḍĭ acestŭ preotŭ a fostŭ dusŭ dela Alba-Iulia la tribunalulŭ din Têrgulŭ-Mureşului.
Red.

PATRIOTISMULŬ MAGHIARŬ.

Cetimŭ în „Pester Lloyd:“

Absenţa ministrului-preşedinte ungarŭ dela întrevederea dela Kremsier, tonulŭ rece, cu care a discutatŭ pressa ungară întrevederea de'a Kremsier, şi în sfîrşitŭ visita demonstrativă a Polonilorŭ în Budapesta, l'au îndemnatŭ pe consiliarulŭ intimŭ alŭ împĕratului Alexandru III, pe consiliarulŭ secretŭ Mihailŭ Nikiforovicĭ Katkoff a 'şĭ vĕrsa, în organulŭ sĕu »Moskowskija Wedomosti´ mânia sa asupra Maghiarilorŭ şi a Polonilorŭ şi a numì politica acestora „patriotismŭ falsŭ.«

»Austro-Ungaria sufere — scrie d. Katkoff din vorbă în vorbă — de prisosinţă de patriotisme şi de politicile ce isvorĕscŭ din aceea Afară de patriotismulŭ onestŭ care e devotatŭ binelui întregului şi puterii mai înalte a întregului, acolo mai lucră ba chiar domnesce şi au primitŭ sancţiunea guvernului patriotisme cari sfâşiă imperulŭ, îlŭ amăgescŭ şi suntŭ străine şi duşmane interesului întregului.

„Cu patriotismulŭ falsŭ suntŭ înzestrate de comunŭ naţionalităţile fără poporŭ. Printr'unŭ astfelŭ de patriotismŭ se caracteriseazǎ d. e. Polonii şi slăbiciunea lorŭ cea mai mare constă în aceea, că ei nu suntŭ în stare a vedea realitatea şi a-'şĭ recunósce greşelele. Nenorocirea de căpetenià a Polonilorŭ şi dovada despre aceea că soartea póte sĕ devină şi mai rea decâtŭ aceea, care 'l-a ajunsŭ atâtŭ de desŭ pe vechiulŭ statŭ polonŭ, zace în minciuna istorică, care s'a înrădĕcinatŭ în şliachta (nobilimea) polonă, în crescerea ei, în datinile polone şi în viaţa Polonilorŭ.

»Mulţĭ Slavĭ suferŭ de o asemene bólă. Precând însĕ în unele ţĕrĭ slave falsitatea acestui patriotismŭ s'a recunoscutŭ deja şi se încércă vindecarea lui în consciinţa şi în reciprocitatea slavică, pre atuncĭ în celelalte ţĕrĭ elŭ cresce şi duce ţeara şi naţionalităţile la nenumĕrate suferinţe în viitorŭ. De acestŭ soiu e d. e. posiţiunea Serbiei, care ameţită a căḍutŭ în datorii, formează în privinţa politică o coadă involuntară la unŭ corpŭ străinŭ şi ridică pretensiunĭ la domnia asupra Macedoniei séu la primulŭ rolŭ între popórele din Peninsula-Balcanică. Sêrbii seamĕnă în această privinţă cu Polonii, şi cine scie ce-i aşteaptă în viitorŭ, dacă Rusia le va detrage mâna ei protectóre.

»Totŭ prin unŭ astfelŭ de patriotismŭ se distingŭ şi Maghiarii. Ca şi şliachta polonă, aristocraţia maghiară încă a despreţuitŭ şi despreţuesce masele poporului, pe care le exploatează. Precum au trăitŭ Polonii pe timpulŭ puterii lorŭ pe cheltuiala massei rusescĭ, în tocmai aşa au trăitŭ şi trăiescŭ şi Maghiarii pe cheltuiala altorŭ naţionalităţĭ cu deosebire slave. Precum Polonii se considerau prin ajutorulŭ latinismului şi alŭ Jesuiţilorŭ ca vecĭnicii conducătorĭ ai culturei, ér istoria lorŭ descria, expunea unŭ şirŭ lungŭ de pagine strălucite care cuprindeau numai gloria polonă şi nemernicia altora, întocmai aşa se nutrescŭ şi Maghiarii cu fantasii despre o putere ne mai pomenită a órdelorŭ maghiare şi cu exaltaţia de a »cultiva« Orientulŭ, — după cum a vorbitŭ înainte cu doi anĭ în Academia maghiară ministrulŭ Kállay, — care nu aşteaptă decâtŭ dupá lucrarea civilisătóre a acelora. Minciuna, înfumurarea, specula cu patriotismulŭ, acésta îi caracteriséză pe Maghiarii de aḍĭ, şi în aceste suntŭ cuprinşĭ toţĭ germenii sórtei lorŭ viitóre.«

In acestŭ tonŭ — ḍice »Pester Lloyd« — continuă dlŭ Katkoff în contra Maghiarilorŭ, cărora la sfîrşitŭ le profeţesce soartea bróscei, ce voia sĕ se umfle câtŭ boulŭ. „Pester Lloyd“ ne spune, că a scosŭ numai pasagele cele mai dulcĭ.

Huiduirea lui Vasile Lucaciu în Sătmarŭ.

Ḍilele trecute fanaticii ungurĭ din Sătmarŭ au pusŭ vêrfŭ la prigonirile, ce a trebuitŭ sĕ le sufere stimatulŭ şi zelosulŭ nostru conaţionalŭ Dr. Vasile Lucaciu, huiduindu-lŭ din adunarea orăşenéscă, alŭ căreia membru legitimŭ este. Casulŭ acesta, care póte numai în Mongolia îşĭtmai află părechе, îlŭ vedemŭ descrisŭ în „Egyetertés“ dela 10 Septemvrie n. în modulŭ urmă orŭ:

Representanţa oraşului liberŭ reg. Satumare a ţinutŭ în 7 Sept. a. c. o şedinţă, care a avutŭ unŭ decursŭ interesantŭ şi sgomotosŭ, şi în care s'a luatŭ din nou o energică hotărîre în afacerea D-rului Vasile Lucaciu a cunoscutului daco-românŭ. Despre cele petrecute în acéstă şedinţă ni se raportéză din Sătmarŭ următórele: Dr. Vasile Lucaciu a fostŭ profesorŭ de limba română la gimnasiulŭ super. reg. catolicŭ din Sătmarŭ. Din causa agitărilorŭ luĭ daco-române, atâtŭ comitatulŭ Sătmarului câtŭ şi oraşulŭ Sătmarŭ au scrisŭ la ministru, ca sĕ-lŭ depărteze din postulŭ sĕu şi în luna trecută l au şi strămutatŭ dela Sătmarŭ la gimnasiulŭ de statŭ din Losonţŭ. Lucaciu într'aceea n'a primitŭ acelŭ postŭ, cu tóte că la Sătmarŭ avea 700 fl. pe când la gimnasiulŭ din Losonţŭ i se da 1400 fl., dar a primitŭ în loculŭ acelei profesiunĭ parochia dela Laţfalĕu, ce i-a dat'o episcopulŭ sĕu dela Oradea-mare. Lucaciu a fostŭ în oraşulŭ Sătmarŭ şi membru virilistŭ alŭ representanţei orăşenescĭ, dar acéstă representanţă a refusatŭ de a-lŭ primì în sînulŭ sĕu ca membru, din causa agitărilorŭ séle romàne, şi a declaratŭ, că *nu va şedea cu ĭelŭ pe o bancă.* Lucaciu a făcutŭ recursŭ în contra acestei hotărîrĭ la ministrulŭ de interne şi acesta din punctŭ de vedere alŭ dreptului a şi încuviinţatŭ cererea lui Lucaciu, recunoscêndu-lŭ ca membru virilistŭ în oraşulŭ Sătmarŭ. Acéstă decisiune a şi înmânat-o primarulŭ lui Lucaciu şi în sensulŭ aprobării ministeriale l'a şi învitatŭ pe Lucaciu la şedinţă. Lucaciu s'a şi presentatŭ astăḍĭ la adunare.

La 9 Bőszörményi Karol, primarulŭ, a deschisŭ şedinţa şi după cetirea programei s'a începutŭ desbaterea. In decursulŭ ei a întratŭ Dr. Vas. Lucaciu în sala adunărei şi după ce n'a mai fostŭ locŭ golŭ la masa verde s'a

așeḑatŭ pe o bancă de lângă părete. Abia a ocupatŭ locŭ și étă că se redică deputatulŭ dietalŭ Boross Balint, membru alŭ comisiunei orășenesci și a adresatŭ o interpelațiune primarului întrebându'lŭ décă a înmânatŭ lui Lucaciu decisiunea representanței în sensulŭ căreia representanța nu voesce sĕ-lŭ priméscă între membrii sĕi, și décă i-a înmânat'o cum de s'a presentatŭ elŭ aḑi în adunare în mânia acelei decisiuni?

După ce primarulŭ a datŭ lui Boroșŭ deslușirĭ despre aceea, că a înmânatŭ d-lui Lucaciu decisiunea representanței orășenesci, și că la ședința de aḑi la învitatŭ ca membru îndreptățitŭ virilistŭ, Boross Balint în mânia acestei enunțărĭ l'a numitŭ pe Lucaciu în sala adunării omŭ îndrăsnețŭ și obraznicŭ și în mijloculŭ unei îndignărĭ nespuse a propusŭ, ca după ce se tractéza afacerĭ privitóre la persóna lui Lucaciu acesta sĕ nu pótă lua parte la adunare. Cetindu-se paragrafulŭ privitorŭ la acésta, Lucaciu la provocarea primarului a părăsitŭ sala declarândŭ, că după ce se va termina discusiunea asupra afacerei sale, se va reintórce în sală.

Față cu acesta declarare a decisŭ adunarea la propunerea lui Boross cu unanimitate că *nu primesce în sînulŭ sĕu pe Lucaciu* și décă elŭ totușĭ ar întra în sală sĕ fiă după afară (vezettesek ki) din sală. La acésta primarulŭ a declaratŭ, că *Lucaciu este îndreptățitŭ de a fi de față în adunare,* și pe câtŭ timpŭ cineva fiă și unŭ nemembru séu orĭ și cine vrea sĕ fiă de față la ședințele publice nu póte fi datŭ afară.

In urma acésta adunarea a enunțatŭ ca conclusŭ valabilŭ, că décă D-nulŭ Vasile Lucaciu s'ar presenta în sala adunării și după acestŭ conclusŭ *adunarea sĕ disólvă,* și numai atuncĭ sĕ se țină când D-nulŭ Vasilie Lucaciu nu va fi de față. După acésta scenă turbulentă mulțĭ deputațĭ au părăsitŭ sala unde a domnitŭ în decursulŭ întregei adunărĭ o viuă iritațiune. Încă în Dumineca ce a premersŭ ședinței s'a discutatŭ scandalulŭ ce avea sĕ urmeze după preiectulŭ ce s'a făcutŭ cu privire la procederea în afacerea cu Lucaciu. Sala adunărei a fostŭ cercetată de unŭ publicŭ numerosŭ cum arare orĭ s'a vĕḑutŭ și de față au fostŭ și acei aranjori carĭ au urmăritŭ întotdéuna agitările daco-ramâne ale lui Lucaciu cu viuă atențiune.

Din cuprinsulŭ raportului de mai susŭ póte orĭ și ce omŭ nepreocupatŭ sĕ'șĭ facă o ideă despre stările mongolice din Satmaru. Casulŭ este prea importantŭ decâtŭ ca sĕ nu revenimŭ asupră-ĭ, după ce vomŭ fi primitŭ și noi informațiunĭ speciale.

SCIRILE ḐILEI.

Guvernulŭ ungurescŭ a lucratŭ unŭ proiectŭ de lege, care stabilesce mesurile de poliția veterinară și o organisare a tuturorŭ mĕsurilorŭ ce suntŭ de luatŭ în casŭ de pestă bovină. Guvernulŭ s'a înțelesŭ cu celŭ austriacŭ în privința supravegherii și controlului necesarŭ, a închiderii granițelorŭ, precum și în privința unei procederĭ unanime în casŭ de periculŭ, pentru ca sĕ se evite conflictele și sĕ se apere interesele monarchiei. Proiectulŭ de lege se va așterne dietei după întrunirea ei.

—0—

Suntŭ numițĭ capelanĭ militarĭ cl. 2 în reservă: Iónŭ Alexandru și Romulŭ Marcu, amêndoi preoțĭ ai archidiecesei gr. cat. Alba-Iulia și Făgărașŭ.

Regimentulŭ 4 de infanteria și 2 husarĭ s'au întorsŭ dela manevre în Brașovŭ.

—0—

Ministrulŭ de rĕsboiu austro-ungarŭ contele Bylandt-Rheidt a datŭ o circulară, prin care atrage atențiunea oștirii, că soldații ca fii ai armatei comune trebue sĕ evite orĭce certe naționale și totdéuna sĕ 'șĭ aducă aminte că ei stau în serviciulŭ Maiestății Sale împĕratului-rege, care îmbrățișéză cu egală iubire pe tóte popórele imperiului sĕu. Mai cu sémă corpulŭ oficerescŭ sĕ premérgă oștirii cu esemplu viu, abținêndu-se dela orĭce amestecŭ în certele de caracterŭ politicŭ. Ministeriulŭ de rĕsboiŭ nu va negligea a pedepsi cu tótă asprimea pe acele persóne, care n'arŭ respecta acéstă însciințare. Circularulŭ încheiă cu importanta observațiune, că limba de serviciu a armatei totdéuna a fostŭ și este cea germană, și că armata sĕ nu uite acéstă împrejurare.

—0—

Căpitanulŭ de cl. 2 Paulŭ Smeu este transferatŭ dela regim. 63 de infanteriă la regim. 51.

—0—

Ministerulŭ afacerilorŭ strĕine din România face cunoscutŭ prin ḑiarulŭ oficialŭ că, după o disposițiune luată de locotenența imperială a Bucovinei, s'a opritŭ importulŭ porcilorŭ de proveniență română prin granița acelei provincii.

—0—

»România« primește scirea, că ministrulŭ bulgarŭ d. Caravelof a sositŭ la Rusciucŭ în ḑiua de 16 curentŭ și că, după ce a conferitŭ aprópe două óre cu d. Nacievicĭ, agentulŭ bulgarŭ din Bucurescĭ, s'a datŭ ordinŭ telegraficŭ la Șumla, unde se află concentrată armata bulgară pentru manevre, spre a se trimite la Silistra trei drujine, două escadróne și trei băterii. A fostŭ și prințulŭ Bulgariei la Rusciuc. D. Caravelof a plecatŭ apoi la Silistra. Nu cumva Bulgari vrea sĕ declare rĕsboiŭ României? întrébă numitulŭ ḑiarŭ.

—0—

»Rĕsboiulŭ« scrie: »Lucrările de fortificațiă împrejurulŭ Bucurescilorŭ urméză cu multă activitate. In curêndŭ se vorŭ aduce două cupole de forturĭ, una din Franța și alta din Germania, și la finele lui Septemvre se va face experiențe cu ele pe câmpulŭ Cotrocenĭ, spre a se vedea care este mai tare.«

—0—

»Dunărea de-josŭ« primesce din Sulina scirea, că unŭ numĕrŭ considerabilŭ de lăcuste trecŭ din Basarabia în acea plasă și 'șĭ depunŭ ouĕle, mai cu sémă pe marginea bălții și Dunării. Autoritățile administrative au luatŭ mĕsurĭ spre a însemna locurile unde se îngrópă, spre a se puté în urmă distruge ouĕle ce se vorŭ fi depusŭ.

Brașovŭ, 11 Septemvre 1885.

(Cestiunĭ locale). Interesantă și instructivă a fostŭ discusiunea în ședința representanței orășenescĭ din 9 Septemvre a. c. La punctele 5, 6, 7, 10 din programă s'a luatŭ conclusŭ a se împrumuta 35,000 fl. ș. a. cu 6%, pentru că nu se potŭ plăti salariele funcționarilorŭ, și îndată după acésta a urmatŭ altŭ conclusŭ: să se facă regularea și îmfrumusețarea locului »La fântâna popii« numitŭ și »Honterusplatz«, pentru care vorŭ fi de lipsă — s'a ḑisŭ vre-o trei patru mii flor. v. a. S'a mai luatŭ conclusŭ pentru înfrumusețarea locului dintre Promenadă și Blumena și reconstruirea castelului dela Branŭ cu 8—9000 fl. — S'a decisŭ — cum se vede—cu o mână sĕ ia Magistratulŭ (primăria) împrumutŭ și cu alta sĕ dea pe înfrumusețărĭ.

Asupra unorŭ asemenĭ concluse nu se póte sĕ nu resoneze omulŭ cugetătorŭ, mai alesŭ décă va avé în vedere că membrii representanței voescŭ, ca cu urcarea aruncului comunalŭ până la 26% la florinŭ (cum s'a ḑisŭ în adunare) sĕ se facă îmfrumusețărĭ, ca sĕ se arate cultura orașului. A constrînge maioritatea locuitorilorŭ, ca sĕ 'șĭ tragă dela gură și sĕ plătéscă pe înfrumusețărĭ nu este acésta o asuprire? Suntemŭ noi acum în acea situațiune ca sĕ ne gândimŭ la cheltuelĭ estraordinare pentru înfrumusețărĭ și plimbărĭ? Nu vedemŭ noi, că maioritatea locuitorilorŭ orașului sĕrăcesce pe ḑi ce merge și că munca și ostenéla ḑilnică nu i mai iértă d'a se gândi la plimbărĭ? De ce dér sĕ mărimŭ sĕrăcia prin urcarea aruncului comunalŭ?

Instructivă a fostŭ discusiunea asupra propunerei primăriei: ca sĕ se reguleze și îmfrumsețeze loculŭ de unŭ milŭ depărtatŭ de orașŭ cu numele „Honterusplatz,“ și pentru aceea că dintre cincĭ membri românĭ, carĭ erau presențĭ, doi din cei mai bunĭ oratorĭ au fostŭ de două părerĭ opuse. Unulŭ a susținutŭ propunerea Magistratului ḑicêndŭ, că scolarii și publiculŭ au necesitate de unŭ locŭ de escursiune. Altulŭ fù contra propunerii ḑicêndŭ: „D-lorŭ! Acum amŭ hotărîtŭ sĕ luămŭ banĭ împrumutŭ, căcĭ nu se potŭ plăti funcționarii și îndată venimŭ a decide sĕ facemŭ îmfrumsețarea locului lui „Honterus.“ O astfelŭ de hotărîre nu ar arătă economiă.« Înțelegemŭ stăruința membrilorŭ Sașĭ, înțelegemŭ că imitândŭ pe cei din Pesta din punctulŭ lorŭ de vedere au dreptŭ, pentru că vorŭ sĕ arĕte locurile Săsescĭ într'o stare de cultură mai înaintată așa și loculŭ ce pórtă numele de „Honterus.“ Nu înțelegemŭ, însĕ ce felŭ de principii urméză Românii din representanță. De aceea voiu sĕ folosescŭ ocasiunea d'a întreba: ce principii urmează minoritatea din comunitatea Brașovului? și pentru ce nu e ea disciplinată?

La aceste întrebărĭ 'mĭ permitŭ a'mĭ da părerea mea individuală și adecă: în administrația unei comune greu îndatorite cum e cea a Brașovului, care are venitŭ anualŭ aprópe la patru sute de mii florinĭ v. a., credŭ, că ar trebui, minoritatea respective Românii, sĕ urmeze principiulŭ economiei și alŭ păstrării. Când de vr'o 10 anĭ încóce afacerile de totŭ felulŭ mergŭ rĕu în Brașovŭ, și ómenii sĕrăcescŭ și când în mânia acésta da vr'o 6 anĭ comunitatea pune aruncŭ comunalŭ suindu-lŭ din anŭ în anŭ până la 22 percente la fiorinŭ, atuncĭ minoritatea este datóre sĕ fiă contra speselorŭ, carĭ nu suntŭ neapĕratŭ de lipsă.

Românii suntŭ obligațĭ și moralicesce a apĕra principiulŭ economicŭ, căcĭ ca minoritate de atâtea orĭ au făcutŭ larmă în comunitate pentru neeconomiă. Ei au propusŭ și au reușitŭ a se alege o comisiune de 15, care sĕ studieze și sĕ lucre a se echilibra cheltuielele cu venitele comunei, ca sĕ nu mai fiă aruncŭ, acum votéză contra. Arŭ trebui dér Românii sĕ fiă consecvențĭ cu propunerile lorŭ și cu conclusele luate.

Câtŭ pentru înfrumsețarea locurilorŭ, Românii au propusŭ în comunitate în două rêndurĭ: sĕ se facă mai ântéiu unŭ planŭ generalŭ pentru îmfrumsețarea Brașovului, sĕ nu se îmfrumsețeze pe sărite, ci treptatŭ sĕ se propășéscă. Minoritatea avea a urma acésta, căcĭ opiniunea publică e pe partea ei. Eu aude vocĭ: „S'a îmfrumsețatŭ în anulŭ trecutŭ la casa de pensiunĭ, căcĭ locuesce a

FOILETONŬ.

Despre căsătoriile Romanilorŭ

după Io. Mathia Gesner.

Logodna.

La Romanĭ acela care voia sĕ se căsătoréscă cerea féta dela părințĭ, și décă aceștia consimțéu sĕ-șĭ mărite féta lorŭ după respectivulŭ june, numitŭ pețitorŭ, atuncĭ se înțelegeau ambele părțĭ și astfelŭ féta era arvunită. Consimțĕmêntulŭ acela se numea logodnă séu încredințare. Pre câtŭ timpŭ dura logodna, junele se ḑicea logoditŭ séu încredințatŭ, ér féta logodită séu încredințată.

Incredințările deși nu se putéu face decâtŭ prin consimțĕmêntulŭ liberŭ, totușĭ adeseorĭ acelea se înregistrau și în tabelele séu actele statului, sigilându-se cu sigilele celorŭ presențĭ.

Logodniculŭ dedea logodnicei unŭ inelŭ de credință ca arvună séu garanță. Inelulŭ acesta pre timpulŭ lui Pliniu a fostŭ de ferŭ, ér după aceea de aurŭ. După ce se îndepliniau acestea, se alegea ḑiua în care sĕ se celebreze actulŭ cununiei, pentru că Romanii aveau anumite ḑile care le credéu a fi nefericite, și în care nicĭ nu făcéu nunțĭ. Atarĭ ḑile erau: *calendele*[1]) *nonele*[2]) și *idele*[3]) fiecăreĭ lunĭ, precum și ḑilele carĭ urmau mai aprópe după acelea. Apoi luna lui Maiu întrégă, Parentalilele[4]) și sĕrbătórea Salilorŭ[5]).

Cununia.

Căsătoriile se contractau în trei modurĭ. Modulŭ primŭ se făcea prin *usŭ*, alŭ doilea prin *confarreațiune*[6]) și alŭ treilea prin *coemțiune séu cumpĕrare.* Celŭ dintêiu modŭ se făcea prin usŭ astfelŭ: décă muerea locuia cu unŭ bărbatŭ timpŭ de unŭ anŭ întregŭ și continuu.

Muerea acésta se deosebia de concubină prin aceea, că concubina se ținea numai din datină.

Alŭ doilea modŭ se făcea prin confarreațiune, așa că se foloséu anumite cuvinte; erau presențĭ 10 martorĭ, se aducea sacrificiu și era de față și Pontificele. Finindu-se acestea, muerea devenea în potestatea bărbatului. Acestui modŭ i se opunea căsătoria prin diffarreațiunea[7]), adecă când matrimoniulŭ se desfăcea prin anumite ceremonii.

Modulŭ de căsătoriă prin confarreațiune era celŭ mai vechiu și mai de frunte.

In fine alŭ treilea modŭ de căsătoriă era prin cumpĕrare, când muerea se cumpĕra cu banĭ.

Solemnitatea cununiei.

Nicĭ o căsătoriă nu se făcea înainte de ce s'ar fi întrebatŭ auspicii și s'ar fi adusŭ sacrificiu. Acéstŭ sacrificiu se aducea cu deosebire Junonei, carea presida căsătoriile. Din victima adusă spre sacrificiu se scotea fierea și se arunca, ca astfelŭ sĕ se depărteze dela cei căsătorițĭ tótă amărăciunea.

Pĕrulŭ miresei împletitŭ se despărțea cu vêrfulŭ lăncei, prin care se semnifica, că mirésa sĕ nască eroi séu pentru că lancea era consacrată Junonei séu în fine pentru aducerea aminte de răpirea Sabinelorŭ.

Mirésa se împodobea cu florĭ și se încingea cu brêu de lână, pe care-lŭ rupea mirele în camera nupțială și de aicĭ era ḑicala: *„zonam solvere pro pudiciţiam mulieris imminuere.“* Apoi se îmbrăca în tunica numită *recta*[8]). Acéstă tunică a purtat'o mai ântéiu Caia Cecila și Tanaquila. După aceea se acoperea fața cu unŭ *vĕlŭ*[9]) numitŭ alŭ modestiei.

Fecióra astfelŭ ornată se răpea din brațele mamei séu ale celorŭ mai de aprope consângenĭ décă era orfană ca așa sĕ se vĕdă modestia că nu de voiă bună se mărită, și sĕ se însemneze prin acéstă răpirea Sabinelorŭ. De către séră se ducea apoi mirésa la casa mirelui, de unde își căpĕta numele *domiduca.*[10])

Trei junĭ, ai cărora tată și mamă încă trăiau, numițĭ paranimfi, conduceau mirésa. Unulŭ dintre aceștia ținea în mână o făcliă séu unŭ ramŭ de bradŭ, nu de spinĭ, precum ḑicŭ unii, ér ceilalțĭ doi duceau mirésa. Pre lângă aceștia mai însoțiau pe mirésa și servitórele cu furca de torsŭ, cu fusulŭ și cu tortulŭ, spre a arĕta ocupațiunea ei viitóre și acésta pentru că femeile romane nu se ocupau cu alte lucruri decâtŭ cu lâna, cu care lucru erau dedate chiar și muierile nobile (patricienele) etc. precum se vede din esemplulŭ Lucreției (Liviu c. I). Ĕră împĕratulŭ Augustŭ nicĭ nu purta alte vestminte, decâtŭ pe acelea care i-le făcea muierea, sora ficele și nurorile sale, precum ne spune Svetoniu. Și de aicĭ se păstra în templulŭ ḑeității *Sangi*[11]) lâna dimpreună cu furca și fusulŭ reginei Tanaquila.

[1]) Adecă ḑiua ântêiu a fiecărei lunĭ.
[2]) A 7 ḑi a lunilorŭ Martie, Maiu, Iuliu și Octomvre.
[3]) Ḑiua a 15-a a lunilorŭ Mărțișorŭ, Maiu, Iuliu și Octomvre, după călindarulŭ romanŭ, ér în alte lunĭ era ḑiua a 12-a.
[4]) Erau ḑilele de sacrificiu pentru cei morțĭ.
[5]) Era serbarea anului în care s'a întemeiatŭ Roma.

[6]) Legătura căsătoriei făcută prin sacrificiu dela farre et mola.
[7]) Unŭ sacrificiu adusŭ de bărbatŭ și muiere, prin care arĕtau că ei voescŭ a se despărți unulŭ de celălaltŭ.

[8]) Era ca unŭ sucmanŭ neîmpodobitŭ cu purpură și-lŭ purta poporulŭ de josŭ.
[9]) Flammeum, unŭ vĕlŭ de colórea focului, pe care-lŭ purta mirésa.
[10]) Era cunumele Jononei.
[11]) Sangus-i și Sancus-i a fostŭ unŭ conume alŭ unei ḑeitățĭ, pe care o venerau cei vechĭ pentru Hercule, și era ḑi de sĕrbătóre ḑiua în care cădea.

colo o persónă înalta s'a regulatŭ strada junilorŭ, căcĭ e tribunalulŭ regescŭ acolo se face ceva în altă stradă, căci locuesce p'acolo unŭ Senatorŭ, se îmfrumsețéză cătră Bluměna căcĭ inginerulŭ orașului îșĭ face casă acolo și se îmfrumsețéză la Honterus că e locŭ cu nume istoricŭ confesionalŭ.“ Eetă cum se esprimă opiniunea publică. Mâne potŭ veni alțĭ membri ai comunității sě ceară sě se reguleze cărările pe Têmpa pănă susŭ și acolo sě facă parcŭ, ér alții sě ceară: sě se reguleze în Poiană, că p'acolo mergŭ scolarii și publiculŭ tuturorŭ confesiunilorŭ. A face îmfrumsețărĭ astfelŭ pe sărite și la locurĭ îndepărtate, ér suburbiele sě fiă inundate și când plouă sě te înglodĭ în noroiu, este o neeconomiă.

Prin urmare minoritatea după vederile mele pe viitorŭ ar trebui sě se disciplineze cum se cade și sě stăruiască pe lângă principiulŭ economicŭ și pentr'unŭ planŭ generalŭ pentru îmfrumsețarea Brașovului. Principiile cari are a le urma o minoritate trebuescŭ sě fiă de interesŭ comunŭ și drepte. In acestŭ casŭ numai va câștiga minoritatea stimă aderenți și vorŭ fi considerate părerile ei.

Petrecerea din Zêrnescĭ.

Țéra Bârsei, 25 Augustŭ 1885.

Décă observă cineva cu atențiune mișcarea pornită între tinerimea nóstră studiósă în decursulŭ feriilotŭ, cu mare bucuriă ajunge la convingerea, că ea nicĭ timpulŭ acesta nu-lŭ petrece în »dolce far niente,« ci din contră, desvóltă o activitate fórte viuă pe terenulŭ adevěratŭ culturalŭ-socialŭ. Vedemŭ că se arangiază ședințe literare publice, concerte și alte petrecerĭ de véră. Ideia nobilă și frumósa, pe carea vedemŭ că o îmbrățoșéză tinerimea nóstră din mai tóte părțile este idea: de a da representațiunĭ teatrale, împreunate cu danțŭ. Nicĭ că se putea ceva mai nimeritŭ! Căcĭ prin acésta pe de o parte se facŭ cunoscute piesele teatrale ale poețilorŭ noștri și poporului, care n'are ocasiune de a vedea teatru, ér pe de alta se dă ocasiune și inteliginții de prin comunele învecinate a conveni, a se sfătui despre treburile nóstre și a'șĭ mai uita măcarŭ pe câteva momente de něcazurile dilnice carĭ, slavă Domnului, suntŭ peste capŭ de multe. Viéța dela țéră, de care noi, cei ce locuimŭ totdéuna aicĭ, ne plângemŭ că e monotónă devine, peste véră, câtŭ timpŭ tinerimea e în mijloculŭ nostru, vióiă și plăcută.

Judecândŭ după multele petrecerĭ de véră, aranjate în tóte părțile locuite de Românĭ, de tinerea nóstră, putemŭ dice. că puterea de viéță a Românului, nu este în stare a o înfrânge nicĭ unŭ felŭ de apăsare; dovedimŭ că suferințele nóstre venite dela alții, nu ne încovóiă sub povara lorŭ, ci din contră ne întărescŭ. Țěranii noștri încă simtŭ o mândriă națională, věděndŭ lucrurile frumóse sěvêrșite de tinerii eșițĭ din sînulŭ lorŭ; se bucură věděndŭ că viitorii luptătorĭ ai drepturilorŭ sale se intereséză de ei, îi învață și că numai și numai binele lorŭ ilŭ voescŭ.

Căcĭ la petrecerile aranjate de tinerime a luatŭ parte, celŭ putinŭ aicĭ la noi, atâtŭ inteligința câtŭ și poporulŭ. Domnii și talpa țěrii petrecŭ împreună ca frații. Și acéstă purtare bună a tinerimei, care și-a datŭ cu succesŭ, tótă silințe ca sě atragă la acele petrecerĭ și pe poporŭ, îșĭ are și efectulŭ sěu bunŭ, pentru că deși pănă și în cele mai de josŭ straturĭ ale poporului a străbătutŭ trista convingere că în fericita nóstră țéră, unŭ fiu de Românŭ nu mai află terenŭ totușĭ Românulŭ, care înseétoșéză după învěțătură, se îmbărbătéză, se sbate încóce și încolo și îșĭ pune tóte puterile ca sě-șĭ dea copii la scólă.

Tinerimea studiósă din Zêrnescĭ anume, a fostŭ fórte atentă la poporŭ căcĭ la tóte representațiunile teatrale și la tóte petrecerile, la care am participatŭ și eu am vědutŭ poporulŭ în numěrŭ mare; ceea ce e frumosŭ din partea tinerimei. Ba ce este și mai frumosŭ, poporulŭ, cea mai mare parte a întratŭ gratisŭ, și numai care voia plătea, câtŭ avea plăcere. Prin acésta și prin altele multe, și-au și câștigatŭ tinerii de pe aicĭ iubirea poporului, care încă e gata a face orîce pentru tinerime dacă acésta ilŭ scie considera și a-i fi mână de ajutorŭ in nevoile sale, și a-i procura și momente de bucuriă. Apoi Românulŭ fiindŭ agerŭ la minte, elŭ pětrunde ușorŭ și iute totŭ ce vede și aude, děcă aceea-i place. Astfelŭ audŭ, că mai tóte melodiile și poesiile cântate pe scenă de tinerii din Zêrnescĭ, s'audŭ cântându-se și de poporŭ prin ședătorĭ, la adunatulŭ fênului și pe la petrecerĭ. »Teatrulŭ este o scólă« din care și poporulŭ póte învěța multŭ.

Anulŭ acesta, după cum m'am informatŭ, este anulŭ alŭ c i n c i l e a, de când brava tinerime din Zêrneșcĭ, fără de a cruța greutățile și ostenéla împreunată cu acésta, dă representațiunĭ teatrale împreunate cu danțŭ. In decursulŭ anilorŭ acestora au datŭ, după cum mi-a spusŭ unulŭ dintre dênșii, următórele piese teatrale: »Nunta Țěrănéscă, Florinŭ și Florica, Cinelŭ-Cinelŭ, Barbu Lăutarulŭ, Arvinte și Pepelea, Herșcu Bocceagiulŭ, Kir Zuliaridi, Șoldan Vitézulŭ, Turnulŭ Măgurele, Mama Anghelușa, Rusaliile și Creditorii,« tóte de V. Alecsandri; apoi »Cârlanii« de C. Negruzzi, și »Baba Hârca« de Millo. Acum în urmă au datŭ piesele: »Rusaliile« și »Creditorii.« Trebue sě spunŭ, că aceste douě piesse au fostŭ jucate, câtŭ se póte aștepta de bine. Am observatŭ progresŭ. Tóte rolurile au fostŭ pricepute și bine interpretate, nelipsindŭ nicĭ unuia nicĭ gesturile trebuincióse. Rolulŭ Susanei cu deosebire, jucatŭ de d-șóra Otilia Gogonea, a fostŭ pe deplinŭ succesŭ. Vocea sa sonoră și plăcută a încântatŭ pre toțĭ. Asemenea și tîn. Victorŭ Jaja, care în generalŭ jócă bine, a interpretatŭ rolulŭ lui Tóderŭ cu unŭ umorŭ curatŭ românescŭ.

Ér tîněrulŭ J. Șenchea, ne făcù sě rîdemŭ multŭ de mania de latinisare și ciunisare a d-lui Gălușcă (Galluscus). Mai amintescŭ acì și rolulŭ suprefectului interpretatŭ de tîn. E. Mețianŭ și alŭ lui Moșŭ Veveriță de V. Taflan, carĭ amêndoi au corěspunsŭ așteptărei. Tîn. V. Taflanu în rolulŭ de bătrânŭ este la loculŭ sěu

A doua piesă a fostŭ: »Creditorii.« Acésta încă a succesŭ bine. Rolulŭ lui Alecu, interpretatŭ de tîněrulŭ J. Șenchea, a fostŭ jucatŭ cu multă vioiciune și naivitate, ér versurile ce le are, le-a declamatŭ cu simțŭ. Și aicĭ, ca și in »Rusaliile« d șóra Otelia Gogonea a contribuitŭ fórte multŭ la succesŭ, căcĭ dênsa a jucatŭ cu multă îndrăsnélă și dibăciă, observândŭ și mișcările de lipsă. Tîn. V. Jaja a jucatŭ rolulŭ lui Taki Jăvrescu cu multŭ cavalerismŭ. Dintre »creditorĭ,« a fostŭ bine representatŭ ciobotarulŭ (E. Mețianŭ), care atâtŭ prin gesticulațiune câtŭ și prin intonațiune a făcutŭ multŭ rîsŭ, apoi croitorulŭ francesŭ (V. Taflanŭ) și cofetarulŭ I. Guguianŭ, carĭ încă au fostŭ comicŭ jucate. Succesulŭ bunŭ s'a pututŭ judeca și după aplausele numeróse ale puplicului.

Publiculŭ privitorŭ a fostŭ fórte mare, încâtŭ abia încăpea în sala de teatru. Am vědutŭ familii însemnate din Branŭ și Tohanulŭ vechiu.

După ce s'a finitŭ representația teatrală, întregŭ publiculŭ a trecutŭ în altă sală, unde s'a începutŭ danțulŭ cu frumósa »Horă« românéscă. Danțulŭ a fostŭ animatŭ și vioiu, la ce a contribuitŭ multŭ aceea, că atâtŭ danțatórele câtŭ și danțatorii erau în numěrŭ câtŭ, se póte de frumosŭ. S'au jucatŭ mai multŭ jocurĭ românescĭ, și nu ne-a conturbatŭ voia bună nicĭ unŭ acord strěinŭ, ca ciardașulŭ.

Mândrulŭ și romanticulŭ costumŭ românescŭ a fostŭ fórte bine representatŭ, prin dómnele și domnișórele din locŭ și jurŭ, fiindŭ în numěrŭ mai mare decâtŭ »șlepulŭ« (códa) nemțescŭ, care credemŭ că cu timpulŭ va dispărea dela petrecerile nóstre naționale.

Pe la 12 óre urmà pausa. Abia se începuse însě pausa, și sunetele eroicului marșŭ alŭ lui Mihaiu Vitézulŭ, ne prevestiră că are sě fie încă ceva, nicĭ unulŭ însě nŭ scia ce, fiindcă în programă nu era nimicŭ anunțatŭ.

Când deodată vedemŭ apărêndŭ în sală 9 tinerĭ, costumațĭ frumosŭ în străbunulŭ costumŭ românescŭ, ce-'i prindea de minune. Unŭ potopŭ de aplause îi primì și de pe fața fiecăruia putéi cetì bucuria și mândria ce o simțéi privindu-i. Condușĭ de tîn. I. Șenchea jucară tradiționalele jocurĭ naționale: »Romanulŭ« și „Bătuta“ între aplausele frenetice ale publicului privitorŭ.

In generalŭ întréga petrecere, a avutŭ unŭ caracterŭ curatŭ românescŭ și era o vialitate, cum numai la petrecerile românescĭ se póte vedea. Abia la 6 óre diminéța s'au despărțitŭ participanții, ducêndŭ fiecare cu sine suvenirile cele mai plăcute.

Sě-mĭ permită acum d-nii aranjerĭ și o observare, și anume aceia că pe viitorŭ sě se îngrijéscă a se putea căpăta la petrecerĭ de acestea și ceva mâncare, chiarŭ și în casulŭ de a nu-șĭ comanda cineva, ér ca běutură și vinŭ, nu numai bere, căcĭ se póte ca cuiva sě nu-i placă berea.

Astfelŭ a decursŭ petrecerea din Zêrnescĭ, cum am voi sě avemŭ câtŭ de desŭ. Sperămŭ că tinerimea din Zêrnescĭ va continua și pe viitorŭ, a aranja representațiunĭ teatrale împreunate cu danțŭ, séu alte petrecerĭ, prin carĭ delectéză inteligința și poporulŭ dela țéră, care, děu, are fórte rarŭ ocasiune de a vedea una séu alta.

Unŭ óspe.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

PESTA, 12 Septemvre. — Părechea regală sêrbéscă, sosindŭ eri după amédĭ la Pesta, petrecù pănă séra pe loculŭ esposițiunii, apoi se duse în teatru naționalŭ de unde se întórse la hotelŭ la prândulŭ de gală. Adĭ înainte de amédĭ visità érășĭ esposițiunea.

DARUVAR, 12 Septemvre. — Maiestatea Sa ajunse de diminéță, îșĭ continuà călětoria la Omanowicz, de unde suindu-se în trăsură plecà la Pozsega.

MADRID, 12 Septemvre. — Rěspunsulŭ cabinetului spaniolŭ la nota germană cere, ca mai ântêiu sě renunțe Germania la protectoratulŭ insulelorŭ Caroline, mai nainte d'a se da satisfacțiune pentru insultarea bandierei germane. Pănă acum în tótă Spania s'au arestatŭ 200 de persóne pentru strigăte revoluționare.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureșianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureșianu.**

Óspeții erau tóte neamurile, vecinii și amicii, cari toți duceau la casa de nuntă, înțelegŭ la a mireului câte unŭ obiectŭ din utensiliele miresei. Unŭ june însě încă copilŭ numitŭ *Camillus*[12]) purta unŭ vasŭ deschisŭ numitŭ *cumera*[13]) în care erau jucării pentru pruncii ce aveau sě nască și care ca nisce ornamente se îndatinau a-le atêrna de grumadii pruncilorŭ. Ușile și ușiorii casei erau ornate cu frunde, florĭ și covóre. Când se apropia miresa de ușă, o întreba că cine este? Ér ea rěspundea: „*Ubi tu Gaius, ego Gaia,*“ și acestŭ rěspunsŭ de comunŭ se interpreta: *unde eștĭ tu domnŭ* (séu stăpânŭ) *și tată de familiă, acolo sunt eu dómnă* (stăpână) *și mamă de familiă.* Căcĭ după legile lui Romulŭ femeia încă se împărtășia de tóte bunurile și drepturile bărbatului, de unde se și dicea dómnă absolută, séu muiere. Logodnica îmfrumseța ușiorii casei cu fășii de lână și-i ungea cu sânge de lupŭ séu de porcŭ, deórece credeau că prin acésta se delătură dela căsatorițĭ deochiătura séu bosgónele, de unde se numia mirésa »uxor.« Mirésa când era sě între în casă, nu călca pe pragŭ, ci trecea numai preste elŭ, arătândŭ prin acésta că ea fără voiă întră în casa bărbatului séu pentru aceea că pragulŭ era consacratŭ deităţii Vesta, cea mai castă dintre deitățĭ, și așa nu se cuvinea ca pragulŭ sě se ca'ce de către aceea care avea sě'șĭ pérdă castitatea. După ce întrá în casă mirésa, îi dedea mirele cheile, ca sě pórte grija de casă apoi îi oferea apă și focŭ și prin acésta se însemna că din căldură și umedeală rěsarŭ tóte, așa și nascerile; cu apa acésta spălau apoi piciórele mirelui și ale miresei.

Mirele încă dedea ospěțŭ — Cina nupțială — celorŭ ce au însoțitŭ pe mirésa, întocmai precum făcea și acésta. La cină era musica de fluere, éră óspeții învocau pe *Talasiu*[14]) precum învocau și Grecii pe Himeneu intru aducerea aminte de órecare Talasiu, carele fiindŭ răpitŭ de cătră Sabinĭ dimpreună cu muierea sa, au trăitŭ fericițĭ mulțĭ anĭ, séu pentru ocupațiunea miresei cu lucratulŭ lânei (dela numirea grecéscă.)

După cină, aruncau junilorŭ nucĭ și prin acésta se însemna și mărturiséu că părăsescŭ jucăriile copilărescĭ, éră pe surorile miresei le consacrau Vinerei, deiței frumseții. Junii cântau versurĭ obscene și lascive, numite Fescenine, séu pentru că prin acestea credeau că se depărtéză dela mirésă fermecăturile și artele magice, carĭ adeseorĭ îi aduceau stricăciune.

Mirésa după celebrarea nunții se ducea în chilia de nuntă și acolo de către o muiere, carea numai odată a fostŭ căsătorită, se punea în patulŭ bucuriei (lectus genialis). — Sculându-se și depărtându-se pretinii dela cină, mirii priméu darurĭ (mai marĭ și mai micĭ) numite »Apophoreta«. Éră în diua următóre se făceau de nou mâncărĭ (prândŭ) la casa celorŭ de atuncĭ căsătorițĭ, numite »repotia«, și érășĭ căpětau darurĭ dela consângenĭ și afinĭ, carĭ și ei priméu reciprocŭ dela mire. In urmă noua muiere, după ce primea libertatea de soțiă (stăpână), sacrifica în casa bărbatului.

Divorțulŭ și renunțarea.

Matrimoniulŭ, deși contractatŭ astfelŭ precum am arătatŭ mai susŭ, totușĭ se desfăcea nu numai prin mórte ci chiar și prin divorțŭ precum se desfăcéu și logodna e prin renunțare séu respingere. Formula prin care se făcea renunțarea era următórea: „*de învoiala ta nu facŭ usŭ.*“ Și în acestŭ casŭ bărbatulŭ se pedepsea sě solvéscă prețulŭ inelului de credință, éră muierea sě 'lŭ solvéscă duplu acelŭ prețŭ. Éră décă nicĭ unulŭ dintre ei n'ar fi datŭ pricină la renunțare, atuncĭ pedépsa înceta.

Divorțulŭ după legile lui Romulŭ nu era permisŭ numai muierilorŭ, ci chiar și bărbațilorŭ. Anume: décă muierea ar fi cercatŭ a ucide cu veninŭ pe pruncĭ; décă pre sine s'ar fi schimbatŭ cu alta străină; décă a comisŭ adulteriu; décă a běutŭ vinŭ nesciindŭ bărbatulŭ. Causele acestea, séu mai bine disŭ motivele, se îndatinau a le esamina în conțelegere cu amicii. Dară deși numai astfelŭ era permisŭ divorțulŭ prin lege, totușĭ celŭ dintêiŭ divorțŭ s'a făcutŭ de Sp. Carnilius Ruga pre la. a. 520 a. n. c. pentru sterilitatea muierei sale. După aceea însě au fostŭ mai dese divorțurile în Roma. Décă divorțulŭ se făcea din motivulŭ susŭ amintitŭ, bărbatulŭ întorcea zestrea, éră tabelele de logodire se frângéu.

Formula divorțului era acésta: »aibĭ grijă de lucrurile tale,« éră semnulŭ prin care se făcea divorțulŭ era că bărbatulŭ primea înděrětŭ dela muiere cheile.

Décă divorțulŭ se făcea nu din culpa muierei, atuncĭ i se restituia tótă zestrea, éră décă se făcea din a muierei, atuncĭ se oprea pentru fiecare pruncŭ a șésea parte și pănă la jumětate zestrea. Când însă provenea din adulteriu, atuncĭ bărbatulŭ, décă nu avéu pruncĭ, reținea a treia parte din zestre, precum și darurile primite înainte de nuntă.

C i a b a, Augustŭ 1885.

trad. de
Pavelŭ Salvanŭ.

[12]) Nume propriu apoi junele acela care preda o corfă miresei după cununiă, în urmă însemnéză și corfă.

[13]) Unŭ vasŭ nu mare, în care se duceau utensiliele celorŭ nou căsătorițĭ.

[14]) Deulŭ căsătoriei, la Romanĭ.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 12 Septemvre st. n. 1885.

Rentă de aurŭ 4% . . .	99.35
Rentă de hârtiă 5% . .	92.95
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	148.40
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	98 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	124.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	108.25
Bonurĭ rurale ungare . .	103.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C2.—
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	103.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.50
Bonurĭ rurale transilvane	101.75
Bonurĭ croato-slavone . .	101 75
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	97.75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	118 60
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului .	123.75
Renta de hărtiă austriacă	82.75
Renta de arg. austr. . .	83.05
Renta de aurŭ austr. . .	109 65
Losurile din 1860 . . .	139 75
Acţiunile băncel austro-ungare	869 —
Act. băncel de creditŭ ung.	288.25
Act. băncel de creditŭ austr.	287.50
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.87
Napoleon-d'orĭ	9.91½
Mărcĭ 100 împ. germ. . .	61.25
Londra 10 Livres sterlinge	124.50

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 12 Augustŭ st. v. 1885.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%). . . .	88	89
Renta rom. amort. (5%) . .	93	93½
» convert. (6%) . .	88	89
Împr. oraş. Buc. (20 fr.) . .	30	32
Credit fonc. rural (7%) . .	100½	101½
» „ „ (5%) . .	85½	86½
» » urban (7%) . .	98¼	99¼
» » » (6%) . .	91	92
» » » (5%) . .	82¾	83½
Banca naţională a României		
Ac. de asig. Dacia-Rom.		
« » » Naţională		
Aurŭ	10¾	11¼
Bancnote austriace contra aurŭ	2.02	2.04

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 12 Septemvre st. n. 1885.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.84	Vênd.	8.8
Argint românesc	»	8.75	»	8.8
Napoleon-d'orĭ	»	9.86	»	9.8
Lire turcescĭ	»	11.12	»	11.2
Imperialĭ	»	10.10	»	10.2
Galbenĭ	»	5.82	»	5.8
Scrisurile fonc. »Albina« . .	»	100.50	»	101.-
Ruble Rusescĭ	»	123.—	»	124.-
Discontulŭ . . .	»	7—10 % pe anŭ.		

☞ Numere singuratice à 5 cr. din „Gazet Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în t tungeria lui I. Gross.

P. Z. 360—1885.

Publicaţiune de arendare.

Sâmbătă, în 19 Septemvre 1885 st. n. la 10 óre a. m. pertractéză în sala capitlului (Kapitelszimmer) din curtea parochială evan licitaţiunea prin oferte pentru arendarea livedei dela Predealŭ aparţin tóre comunităţii parochiale evang. orăşenescĭ, ce se mărgineşte cu ho rulŭ României, prin urmare în apropierea garei internaţionale din P dealŭ, şi care prin şoséua ţĕrei a. u. se desparte în două parţele. O rentului cu suma cea mai mare i se va adjudecá arendarea pe şése şi adică: dela 1 Ianuariu 1886 pănă la finea lui Decemvre 1891.

Doritorii au a depune ofertele sigilate prevĕḑute cu timbru 50 cr., cu 50 fl. arvună şi cu declaraţiunea, că oferentulŭ cunósce ati obiectulŭ precum şi condiţiunile de arendare, celŭ mai târḑiu pănă V nerĭ în 18 Septemvre a. c. la 6 óre p. m. la protocolulŭ Pre byteriului evang. în curtea parochială din oraşŭ. Ofertele ce se vo presenta mai târḑiu nu se vorŭ luá în considerare.

Despre condiţiunile de licitaţiă detailate se póte luá informaţiun pănă în ḑiua de licitaţie în comtoirulŭ tipografiei d-lui Gött, strada V mei Nr. 10.

Braşovŭ, 17 Augustŭ 1885.

(5–5) **Presbiterulŭ evang. C. A.**